

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL SUDA

PREDMET HANŽEVAČKI protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 49439/21)

PRESUDA

Članak 6. stavak 1. (građanski aspekt) • Nedostatak djelotvornog pristupa Ustavnom sudu zbog nepredvidljive retroaktivne primjene kriterija dopuštenosti za podnošenje ustavne tužbe zbog neodgovarajućih uvjeta smještaja u zatvoru • Podnositelj više nije bio u mogućnosti ispuniti postupovni uvjet iscrpljenja preventivnog pravnog sredstva prije nego što iskoristi kompenzacijsko pravno sredstvo • Narušena je sama bit prava na pristup sudu
Članak 3. (materijalni aspekt) • Ponižavajuće postupanje • Uvjeti smještaja u zatvoru

STRASBOURG

5. rujna 2023.

Ova će presuda postati konačna pod okolnostima utvrđenima u članku 44. stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Hanževački protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

Arnfinn Bårdsen, *predsjednik*,

Jovan Ilievski,

Egidijus Kūris,

Pauliine Koskelo,

Frédéric Krenc,

Diana Sârcu,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Hasan Bakırcı, *tajnik Odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 49439/21) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatski državljanin g. Kristijan Hanževački („podnositelj zahtjeva”) podnio Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 1. listopada 2021.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”) obavijesti o zahtjevu, očitovanja stranaka,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 4. srpnja 2023.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

UVOD

1. Ovaj predmet odnosi se na uvjete u kojima je podnositelj zahtjeva boravio u zatvorskim ustanovama u Varaždinu, Zagrebu, Lepoglavi i Bjelovaru i navodni nedostatak djelotvornog pristupa Ustavnom sudu zbog retroaktivne primjene kriterija dopuštenosti za podnošenje ustavne tužbe u njegovu predmetu.

ČINJENICE

2. Podnositelj zahtjev rođen je 1983. godine i živi u Kućan Marofu. Zastupala ga je gđa L. Horvat, odvjetnica iz Zagreba.

3. Vladu je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik.

4. Činjenično stanje predmeta može se sažeti kako slijedi.

5. Godine 2008. podnositelj zahtjeva proglašen je krivim za podmetanje požara i osuđen je na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine. Godine 2010. proglašen je krivim za još jedno kazneno djelo te je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od četiri godine i četiri mjeseca. Dana 5. studenoga 2012. proglašen je krivim i za još jedno kazneno djelo te je osuđen na kaznu zatvora u ukupnom trajanju od četiri godine i osam mjeseci.

I. PODNOSITELJEVI ZATVORSKI UVJETI

6. Od 12. travnja do 24. prosinca 2008. podnositelj zahtjeva boravio je u Istražnom zatvoru u Varaždinu. Od 12. travnja do 17. prosinca 2008. bio je smješten u ćeliju površine 26,76 m², ne računajući sanitarni čvor, s još pet do deset zatvorenika. Od 18. do 24. prosinca 2008. bio je smješten u ćeliju površine 17,01 m², ne računajući sanitarni čvor, s još pet pritvorenika. Dana 24. prosinca 2008. podnositelj zahtjeva pušten je iz istražnog zatvora.

7. Dana 30. listopada 2009. podnositelj je ponovno uhićen i upućen u Centar za dijagnostiku u Zagrebu (dalje u tekstu: „Zatvor u Zagrebu”), u kojem je boravio do 13. siječnja 2010., radi izrade prijedloga za upućivanje u kaznenu ustanovu. Boravio je u ćeliji površine 21,10 m² sa šest do sedam zatvorenika. Dio ćelije bio je i djelomično pregrađeni sanitarni čvor površine 1,57 m². Hrana se posluživala u ćeliji dok je iz sanitarnog čvora neprestano dolazio neugodan miris. Zatvorenici su mogli svakodnevno provesti sat vremena u šetnji izvan ćelije, a ostatak dana provodili su zaključani u ćeliji. Nadalje, zatvorenici su se mogli tuširati samo dvaput tjedno, a nisu bile organizirane nikakve rekreacijske aktivnosti ili strukovno osposobljavanje.

8. Od 13. siječnja 2010. do 6. rujna 2011. podnositelj je kaznu zatvora izdržavao u Kaznionici u Lepoglavi. Od 13. siječnja do 2. veljače 2010. bio je smješten u ćeliji površine 7,7 m², ne računajući sanitarni čvor, s još tri zatvorenika; od 2. do 9. veljače 2010. i od 26. travnja do 6. rujna 2011. boravio je u ćeliji površine 9,8 m² s još tri zatvorenika; od 9. veljače do 4. travnja 2010. boravio je u ćeliji površine 8,07 m² s još tri zatvorenika; a od 4. travnja 2010. do 24. travnja 2011. boravio je u ćeliji površine 33,12 m² s još sedam do jedanaest zatvorenika. Tijekom boravka u toj ustanovi podnositelj je i radio, a i završio je program strukovnog osposobljavanja.

9. Od 6. rujna 2011. do 29. svibnja 2013. podnositelj je kaznu zatvora izdržavao u Zatvoru u Bjelovaru. Tijekom prvih osamdeset i pet dana boravio je u ćeliji površine 17,8 m²; od toga je sedamnaest dana ćeliju dijelio s još pet zatvorenika, pa je na raspolaganju imao 2,96 m² osobnog prostora od 21. do 23. rujna, od 27. do 29. rujna, 9. studenoga i od 20. do 29. studenoga 2011. U istoj je ćeliji boravio dvadeset i dva dana s još četiri zatvorenika, trideset osam dana s još tri zatvorenika i osam dana s još dva zatvorenika. Od preostalih 546 dana boravka u Zatvoru u Bjelovaru podnositelj je 530 dana boravio u ćeliji površine 9,22 m² s još jednim zatvorenikom, a šesnaest dana sam.

II. PRIGOVORI PODNOSITELJA ZAHTJEVA O ZATVORSKIM UVJETIMA I PARNIČNI POSTUPAK

10. Dana 19. siječnja 2012. tijekom izdržavanja kazne u Zatvoru u Bjelovaru podnositelj je podnio zahtjev za sudsku zaštitu sucu izvršenja Županijskog suda u Bjelovaru prigovarajući zbog neodgovarajućih uvjeta u zatvorskim ustanovama u Varaždinu, Zagrebu, Lepoglavi i Bjelovaru. Istog

je dana podnio i zahtjev za mirno rješenje spora Općinskom državnom odvjetništvu u Varaždinu, koji je odbijen.

11. Nakon posjeta Zatvoru u Bjelovaru i nakon što je zatražio očitovanje od zatvorskih vlasti, dana 22. ožujka 2012. sudac izvršenja odbio je podnositeljevu pritužbu kao neosnovanu smatrajući da su uvjeti njegova smještaja zadovoljavajući.

12. Dana 12. travnja 2012. žalbeno vijeće Županijskog suda u Bjelovaru odbilo je podnositeljevu žalbu protiv tog rješenja.

13. Dana 5. prosinca 2012. podnositelj zahtjeva podnio je tužbu protiv države Općinskom građanskom sudu u Zagrebu tražeći naknadu štete u iznosu od 70.550,00 hrvatskih kuna (HRK – približno 9.400,00 eura (EUR)).

14. Dana 10. listopada 2018. prvostupanjski sud odbio je podnositeljev tužbeni zahtjev utvrdivši da podnositelj nije dokazao postojanje povrede svojih prava osobnosti takve težine, intenziteta i trajanja da bi bilo opravdano dosuditi naknadu na ime nematerijalne štete. Podnositelju je naloženo nadoknaditi troškove zastupanja države u iznosu od 12.500,00 kuna (približno 1.660,00 eura).

15. Dana 21. srpnja 2020. Županijski sud u Osijeku odbio je podnositeljevu žalbu kao neosnovanu.

16. Dana 23. listopada 2020. podnositelj zahtjeva podnio je ustavnu tužbu protiv drugostupanjske presude. Pozivajući se na članak 23. stavak 1., članak 29. stavak 1. i članak 35. Ustava, kao i članke 3., 6. i 13. Konvencije, podnositelj zahtjeva prigovorio je zbog povrede svojih građanskih prava i tvrdio je da su uvjeti njegova boravka u raznim zatvorskim ustanovama bili nečovječni i ponižavajući, protivno i Konvenciji i domaćem zakonu. Prigovorio je i da su domaći sudovi pogrešno i proizvoljno odbili njegov zahtjev za naknadu štete u tom pogledu, a da nisu pružili dostatno obrazloženje, te su mu naložili da plati troškove postupka.

17. Dana 18. ožujka 2021. Ustavni sud odbio je ustavnu tužbu podnositelja zahtjeva kao neosnovanu u pogledu troškova postupka utvrdivši da podnositelj nije dokazao da su ti troškovi za njega predstavljali značajan financijski teret. Istovremeno, njegov prigovor o uvjetima u kojima je boravio proglašen je nedopuštenim jer podnositelj zahtjeva nikada nije upotrijebio postojeća preventivna pravna sredstva (vidi stavak 27. ove presude) tijekom boravka u uvjetima kojima prigovara. Navedena odluka podnositelju je dostavljena 2. travnja 2021.

MJERODAVNI PRAVNI OKVIR I PRAKSA

18. Mjerodavno domaće pravo i praksa izloženi su u predmetu *Ulemek protiv Hrvatske* (br. 21613/16, stavci 38. – 57., 31. listopada 2019.).

19. Dana 4. veljače 2020., u rješenju br. U-III-2757/2018 (objavljenom u Narodnim novinama br. 26/2020 od 10. ožujka 2020.), Ustavni sud ispitaio je predmet podnositelja koji je boravio u Zatvoru u Zagrebu i koji je 2018.

podnio ustavnu tužbu protiv presude građanskog suda kojom je odbijena njegova tužba za naknadu štete zbog neodgovarajućih uvjeta u tom zatvoru. Ustavni sud smatrao je da bi se predmet trebao ispitati na temelju članka 23. stavka 1. i članka 25. stavka 1. Ustava (za tekst tih odredbi vidi gore navedeni predmet *Ulemek*, stavak 38.) i članka 3. Konvencije te ga je proglasio nedopuštenim. Mjerodavni dijelovi rješenja glase kako slijedi:

„3. Podnošenje ustavne tužbe [protiv presude građanskih sudova] nije dopušteno iz razloga što nije ispunjena jedna od pretpostavki za podnošenje ustavne tužbe, a to je iscrpljenost dopuštenog pravnog puta.

Naime, prije podnošenja tužbe za naknadu štete, tijekom svog boravka u zatvoru, podnositelj nije pokrenuo postupak za zaštitu svojih prava predviđen Zakonom o izvršavanju kazne zatvora ..., zbog čega pravni put za podnošenje ustavne tužbe zbog navodne povrede prava zajamčenih člancima 23. i 25. Ustava odnosno člankom 3. Konvencije nije iscrpljen.

Ovakav način postupanja Ustavnog suda predstavlja promjenu ustavnosudske prakse za što se razlozi navode u nastavku obrazloženja

...

Načelna stajališta

7. Ustavni sud polazi od toga da je naknada štete tek dio cjeline učinkovitih pravnih sredstava koja zatvorenik ima na raspolaganju kada su u pitanju uvjeti u zatvorima. Prvi dio cjeline [pravnih sredstava] čine tzv. preventivna sredstva predviđena ZoIKZ-om koja su prikladna za poboljšavanje uvjeta u kojima zatvorenik boravi, odnosno za zaustavljanje povrede koju su neprimjereni uvjeti u zatvoru proizveli. [S druge strane.] tužba za naknadu štete zbog neprimjerenih uvjeta u zatvoru drugi dio cjeline [pravnih sredstava] (tzv. kompenzatorno pravno sredstvo).

8. U pogledu učinkovitosti pravnog sredstva [u kontekstu uvjeta u zatvoru], Ustavni sud prihvaća načelna stajališta Europskog suda za ljudska prava u pogledu članka 13. Konvencije [vidi i relevantna načela razvijena u predmetu *Ulemek*, [prethodno citiran.] stavci 71. i 8.3-86.] ...

11. Ustavni sud utvrđuje da, u skladu s odredbama ZoIKZ-a, zatvorenici imaju na raspolaganju djelotvorno pravno sredstvo, koje je prikladno za zaustavljanje povrede ustavnih prava zajamčenih člancima 23. stavkom 1. i 25. stavkom 1. Ustava, odnosno člankom 3. Konvencije, ... Naime, zatvorenici imaju na raspolaganju pritužbu [zatvorskoj upravi], predviđenu člankom 15. ZoIKZ-a, i zahtjev za sudsku zaštitu sucu izvršenja, predviđenu člankom 17. ZoIKZ-a.

Pritom Ustavni sud ističe posebnu važnost ovlastima suca izvršenja predviđenih ZoIKZ-om, a koje predstavljaju oživotvorenje obveze države da osigura adekvatne uvjete u zatvorima. Naime, imajući u vidu takvu obvezu, dovoljno je da zatvorenik navede razumne argumente da je njegov smještaj ili tretman u zatvoru protivan člancima 23. stavku 1. ili 25. stavku 1. Ustava, ili članku 3. Konvencije, a na državnim tijelima je da takve njegove navode provjere i utvrde objektivno stanje. Takve ovlasti ima upravo sudac izvršenja.

Nasuprot tome, parnični sud koji odlučuje o naknadi štete nema inkvizitorne ovlasti te se [prilikom ispitivanja predmeta] rukovodi prijedlozima stranaka kao i pravilom o teretu dokazivanja, gdje je isključivo na tužitelju da dokaže svoje navode. S obzirom na posebnu prirodu obveze države prema zatvorenicima, parnični postupak nije adekvatno sredstvo zaštite zatvorenika od nehumanih uvjeta [zatvora] ili postupaka [od strane

PRESUDA HANŽEVAČKI protiv HRVATSKE

zatvorske uprave]. K tome, parnica nije prikladno sredstvo za zaustavljanje povrede. Osim toga, sudac izvršenja dužan je postupati na način kojim se, prema temeljnim načelima, jamči *djelotvorna* zaštita zatvorenikovih prava i interesa (članak 44. stavak 2. ZoIKZ-a), što se osigurava, između ostaloga, i kratkim zakonskim rokovima za postupanje [od strane suca izvršenja]. ...

12. U pogledu parničnih postupaka zbog naknade štete zbog uvjeta u zatvoru, Ustavni sud napominje da podnositelji, koji nisu koristili preventivno pravo sredstvo predviđeno ZoIKZ-om, ne mogu Ustavnom sudu u ustavnoj tužbi, podnesenoj u povodu parnične presude za naknadu štete zbog uvjeta u zatvoru, podnositi prigovore na temelju članka 23. stavka 1. i 25. stavka 1. Ustava.

Dok sud u parničnom postupku za naknadu štete zbog povrede prava osobnosti zbog neadekvatnih uvjeta u zatvoru utvrđuje postojanje zakonom propisanih pretpostavki za naknadu štete, predmet ustavnosudske ocjene u pogledu uvjeta u zatvoru je, ..., drugačiji i izlazi izvan okvira sudačke ocjene u parničnom postupku za naknadu štete.

13. Ustavni sud, kada ocjenjuje podnositeljeve prigovore na temelju članka 23. stavka 1. i 25. stavka 1. Ustava, odnosno članka 3. Konvencije, u fokusu ustavnosudskog razmatranja nema provedeni postupak za naknadu štete, nego uvjete u kojima je podnositelj izdržavao ili izdržava kaznu te način na koji država odgovara na takav prigovor.

Ukoliko podnositelj državi nije dao priliku odgovoriti na takav prigovor, odnosno da ga zaštiti od nehumanih uvjeta u zatvoru koji predstavljaju povredu ustavnih prava zajamčenih člancima 23. stavkom 1. i 25. stavkom 1. Ustava, odnosno člankom 3. Konvencije, takav prigovor ne može uspješno isticati u ustavnoj tužbi podnesenoj u povodu presude parničnog suda kojom je odlučeno o njegovom zahtjevu za naknadu štete [povezane s neprimjerenim uvjetima u zatvoru].

Primjena načelnih stajališta na konkretan slučaj

14. ... Uvidom u parnični spis Ustavni sud utvrdio je da se podnositelj nije koristio pravnim sredstvima predviđenima ZoIKZ-om, odnosno da nije podnio pritužbu [zatvorskoj upravi] iz članka 15. ZoIKZ-a, a ni zahtjev za sudsku zaštitu [sucu izvršenja] iz članka 17. ZoIKZ-a.

Budući da je u zatvoru boravio šezdeset i pet dana, Ustavni sud smatra da je podnositelj imao dovoljno vremena poslužiti se pravnim sredstvima predviđenim ZoIKZ-om.

Iz navedenih razloga, Ustavni sud utvrđuje da podnositelj nije iscrpio dopušteni pravni put, odnosno da nije koristio učinkovita pravna sredstva za zaštitu ustavnih prava zajamčenih člancima 23. stavkom 1. i 25. stavkom 1. Ustava te da, stoga, ne može te prigovore s uspjehom isticati u ustavnoj tužbi.

15. Slijedom navedenog, riješeno je [da je ustavna tužba nedopuštena].“

20. Dana 29. ožujka 2022. u odluci br. U-III-3047/2019 Ustavni sud presudio je kako slijedi:

“Dopuštenost ustavne tužbe

19. Slijedi da je podnositelj prije podnošenja ustavne tužbe iskoristio samo kompenzatorno pravno sredstvo za neprimjerene uvjete u zatvoru (usp. §§ 55., 63. odluke ESLJP-a u predmetu *Janković i drugi protiv Hrvatske* (odl.) br. 23244/16 i 4 druga, 21. rujna 2021.), ali da prije korištenja tog sredstva nije koristio preventivna

pravna sredstva na temelju ZIKZ-a. Imajući u vidu da je ta sredstva mogao koristiti jedino 2012. - 2013. godine, ali da tada nije mogao predvidjeti da će korištenje preventivnih sredstava postati uvjet dopuštenosti ustavne tužbe, Ustavni sud, primjenom stajališta iz § 63. odluke ESLJP-a *Janković i dr.* [prethodno citirano], zaključuje da u konkretnom slučaju nekorištenje preventivnih sredstava na temelju ZIKZ-a ne može ići na teret podnositelju.“

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

21. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da je Ustavni sud njegovu ustavnu tužbu proglasio nedopuštenom retroaktivnom primjenom kriterija dopuštenosti. Pozvao se na članak 6. stavak 1. i članak 13. Konvencije ustvrdivši da je ustavna tužba bila nedjelotvorna u njegovu predmetu. Budući da se članak 6. stavak 1. treba smatrati *lex specialis* u odnosu na članak 13. (vidi, primjerice, *Kardoš protiv Hrvatske*, br. 25782/11, stavak 63., 26. travnja 2016.), Sud će ovaj prigovor ispitati isključivo na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije, koji u mjerodavnom dijelu glasi kako slijedi:

„Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi... svatko ima pravo da... sud pravično...ispita njegov slučaj...“

A. Dopuštenost

22. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Očitovanja stranaka

23. Podnositelj zahtjeva tvrdio je da se odluka Ustavnog suda br. U-III-2757/2018 nije trebala primijeniti u njegovu predmetu jer, tijekom njegova boravka u uvjetima kojima prigovara, praksa tog suda nije zahtijevala upotrebu preventivnog pravnog sredstva kao uvjet za upotrebu kompenzacijskog pravnog sredstva. Primjena takvog preduvjeta stoga nije bila predvidljiva za podnositelja zahtjeva i nije mu trebao biti nametnut teret naknadnih promjena prakse Ustavnog suda. Ustvrдио je da je sam Sud već kritizirao retroaktivni učinak sudske prakse Ustavnog suda u predmetu *Janković i drugi protiv Hrvatske* ((odl.), br. 23244/16 i četiri druga zahtjeva, 21. rujna 2021.).

24. Vlada je istaknula da je podnositelj zahtjeva ustavnu tužbu podnio više od šest mjeseci nakon što je Ustavni sud promijenio svoju praksu u pogledu kriterija dopuštenosti u predmetima o zatvorskim uvjetima. Stoga je morao biti svjestan nove prakse Ustavnog suda, koja mu, prema tome, nije

bila nepredvidljiva. Podnositeljevo pravo na pristup Ustavnom sudu stoga nije bilo nerazmjerno ograničeno.

2. Ocjena Suda

(a) Opća načela

25. Opća načela o pristupu sudu, a osobito pristupu višim sudovima, sažeta su u predmetu *Zubac protiv Hrvatske* ([VV], br. 40160/12, stavci 76. – 89., 5. travnja 2018.).

26. Sud ponavlja, konkretno, da pravo na pristup sudu nije apsolutno, već može biti podvrgnuto ograničenjima; ona su implicitno dopuštena s obzirom da pravo na pristup po samoj svojoj naravi zahtijeva regulaciju od strane države, koja ima određenu slobodu procjene u tom pogledu. Međutim, primijenjena ograničenja ne smiju ograničiti ili umanjiti pristup koji pojedinac ima na raspolaganju na takav način ili u takvoj mjeri da se narušava samu bit prava. Nadalje, ograničenje neće biti spojivo s člankom 6. stavkom 1. ako ne teži legitimnom cilju te ako ne postoji razumni odnos razmjernosti između upotrijebljenih sredstava i legitimnog cilja koji se nastoji postići (vidi, među brojnim drugim izvorima prava, *Petko Petkov protiv Bugarske*, br. 2834/06, stavak 27., 19. veljače 2013.).

(b) Razvoj sudske prakse Ustavnog suda Republike Hrvatske u predmetima o uvjetima u kojima borave osobe lišene slobode u Hrvatskoj

27. Kada je riječ o domaćim pravnim sredstvima i nadležnosti Ustavnog suda za ispitivanje predmeta o uvjetima u kojima borave osobe lišene slobode, Sud je u svojoj vodećoj presudi u predmetu *Ulemek protiv Hrvatske* (br. 21613/16, 31. listopada 2019.) objasnio da je u hrvatskom pravnom sustavu predviđeno i preventivno i kompenzacijsko pravno sredstvo u pogledu neprikladnih zatvorskih uvjeta. Preventivna pravna sredstva podrazumijevaju podnošenje pritužbe zatvorskoj upravi i/ili izravno sucu izvršenja, dok se kompenzacijsko pravno sredstvo odnosi na mogućnost ostvarivanja naknade od države u postupku pred nadležnim građanskim sudovima. U slučaju nepovoljnog ishoda nakon upotrebe preventivnog i/ili kompenzacijskog pravnog sredstva podnositelji zahtjeva mogu podnijeti ustavnu tužbu Ustavnom sudu (ibid., stavci 93. – 110.).

28. Sud je nadalje naveo da se, u skladu sa sudsom praksom Ustavnog suda u relevantno vrijeme, u svrhu iscrpljenja pravnih sredstava prije podnošenja ustavne tužbe nakon upotrebe kompenzacijskog pravnog sredstva, od podnositelja nije zahtijevalo da prvo upotrijebe preventivno pravno sredstvo ako su kasnije iskoristili tužbu za naknadu štete (kompenzacijsko pravno sredstvo) pred nadležnim građanskim sudom u odnosu na navode o neprikladnim uvjetima boravka u zatvoru (za više detalja o toj sudskoj praksi vidi gore navedeni predmet *Ulemek*, stavci 39. i

51. – 54.). U predmetu *Ulemek* Sud je stoga utvrdio da podnositelj zahtjeva nije morao iscrpiti postojeća preventivna pravna sredstva (*ibid.*, stavak 118.).

29. Nakon donošenja presude Suda u predmetu *Ulemek* došlo je do promjena u sudskoj praksi Ustavnog suda. U rješenju br. U-III-2757/2018, donesenom 4. veljače 2020., Ustavni sud utvrdio je načelo prema kojem podnositelj ne može uspješno podnijeti prigovore o neprikladnim uvjetima boravka u zatvoru u ustavnoj tužbi nakon podnošenja tužbe za naknadu štete ako prethodno nije pravilno upotrijebio preventivno pravno sredstvo tijekom boravka u zatvorskim uvjetima kojima prigovara (vidi stavak 21. ove presude i podtočku 3. *in fine* rješenja Ustavnog suda citiranog u stavku 19. ove presude).

30. Nakon što je ispitao navedeno rješenje u naknadnom predmetu *Janković i drugi*, Sud je potvrdio da je taj razvoj sudske prakse Ustavnog suda sadržajno u skladu s utvrđenjima Suda u predmetu *Ulemek* u pogledu komplementarnosti preventivnog i kompenzacijskog pravnog sredstva u kontekstu uvjeta boravka u zatvoru (vidi gore navedeni predmet *Janković i drugi*, stavak 58.).

31. Međutim, Sud je izrazio zabrinutost u pogledu retroaktivne prirode nove sudske prakse Ustavnog suda. Konkretno, u nedostatku prijelaznog razdoblja ili bilo kakvih naznaka u pogledu načina na koji bi se s vremenom primjenjivalo rješenje Ustavnog suda br. U-III-2757/2018, Sud je utvrdio da retroaktivna primjena vodeće sudske prakse Ustavnog suda otvara pitanje predvidljivosti, a stoga i djelotvornosti ustavne tužbe kao pravnog sredstva u kontekstu uvjeta boravka u zatvoru za sve podnositelje koji su upotrijebili kompenzacijsko pravno sredstvo, ali koji nisu upotrijebili preventivno pravno sredstvo prije 10. rujna 2020. (odnosno, šest mjeseci nakon objave tog rješenja) te više nisu u mogućnosti to učiniti u odnosu na konkretne uvjete njihova boravka u zatvoru (vidi gore navedeni predmet *Janković i drugi*, stavci 62. – 63.). Međutim, Sud je uzeo u obzir daljnji razvoj sudske prakse Ustavnog suda te nije smatrao da je ustavna tužba nedjelotvorno pravno sredstvo u relevantno vrijeme (*ibid.* stavci 64. – 66.).

32. Nakon odluke Suda u predmetu *Janković i drugi* Ustavni sud opet je prilagodio pristup u pogledu tog pitanja u odluci br. U-III-3047/2019 od 29. ožujka 2022. (vidi stavak 20. ove presude). U predmetu usporedivom podnositeljevu predmetu, u kojem podnositelj ustavne tužbe nije upotrijebio preventivna pravna sredstva, već samo kompenzacijsko, s obzirom na činjenicu da je preventivnim sredstvima mogao pribjeći samo tijekom boravka u zatvoru, kada mu nije bilo predvidljivo da će upotreba tog pravnog sredstva postati uvjet za dopuštenost njegove ustavne tužbe u naknadnom parničnom postupku, Ustavni sud presudio je da se podnositelju ustavne tužbe u tom predmetu ne može predbaciti činjenica da nije upotrijebio preventivna pravna sredstva (*ibid.*).

33. Ukratko, prije ožujka 2020. i rješenja Ustavnog suda br. U-III-2757/2018 domaće pravo nije zahtijevalo upotrebu preventivnih pravnih

sredstava za dopuštenost ustavne tužbe tijekom naknadnog parničnog postupka za naknadu štete (kompenzacijsko pravno sredstvo). Nakon tog datuma upotreba preventivnih pravnih sredstava postala je obvezna za sve podnositelje koji žele podnijeti ustavnu tužbu u parničnom postupku za naknadu štete (kompenzacijsko pravno sredstvo), neovisno o tome imaju li još uvijek mogućnost upotrijebiti preventivna pravna sredstva. Od ožujka 2022. i odluke Ustavnog suda br. U-III-3047/2019 uvjet upotrebe preventivnog pravnog sredstva više se ne primjenjuje u predmetima u kojima podnositelj ustavne tužbe više nije mogao upotrijebiti to pravno sredstvo.

(c) Primjena navedenih utvrđenja na ovaj predmet

34. Vraćajući se ovom predmetu, Sud primjećuje da je podnositelj zahtjeva ustavnu tužbu podnio u listopadu 2020. i da je ta ustavna tužba proglašena nedopuštenom u ožujku 2021. primjenom tada vodećeg rješenja Ustavnog suda br. U-III-2757/2018. To je predstavljalo ograničenje njegova prava na pristup Ustavnom sudu.

35. Stoga je na Sudu utvrditi je li ograničenje koje je primijenio Ustavni sud bilo jasno, dostupno i predvidljivo u smislu sudske prakse Suda, je li težilo legitimnom cilju i je li bilo razmjerno tom cilju (vidi gore navedeni predmet *Petko Petkov*, stavak 30.). Iako razvoj sudske prakse sam po sebi nije u suprotnosti s pravilnim djelovanjem pravosudnog sustava (vidi *Grkokatolička župa Lupeni i drugi protiv Rumunjske* [VV], br. 76943/11, stavak 116., 29. studenoga 2016.; *Nejdet Şahin i Perihan Şahin protiv Turske* [VV], br. 13279/05, stavak 58., 20. listopada 2011.; i *Legrand protiv Francuske*, br. 23228/08, stavak 37., 26. svibnja 2011.), u predmetima u kojima su promjene domaće sudske prakse utjecale na parnične postupke koji su bili u tijeku, Sud je utvrdio da nije došlo do povrede članka 6. samo u slučaju kada je način na koji se pravo razvilo strankama bio dobro poznat, ili barem razumno predvidljiv, i kada nije postojala nikakva neizvjesnost u pogledu njihove pravne situacije (vidi *Gil Sanjuan protiv Španjolske*, br. 48297/15, stavak 38., 26. svibnja 2020.).

36. Vraćajući se ovom predmetu, Sud je već utvrdio da je u rješenju Ustavnog suda br. U-III-2757/2018 novi uvjet dopuštenosti primijenjen retroaktivno i bez primjene ikakvih prijelaznih mjera, što je otvorilo pitanje predvidljivosti na temelju Konvencije (vidi gore navedeni predmet *Janković i drugi*, stavci 62. – 63.; vidi i stavak 31 ove presude).

37. Glavni argument Vlade bio je da, budući da je prošlo više od šest mjeseci od objave rješenja Ustavnog suda br. U-III-2757/2018 u ožujku 2020. do podnositeljeva podnošenja ustavne tužbe u listopadu 2020., podnositelj zahtjeva više ne može tvrditi da mu je novi kriterij dopuštenosti bio nepredvidljiv. Umjesto toga, trebao je biti svjestan da će se gore navedena sudska praksa primijeniti u njegovu predmetu.

38. S tim u vezi Sud napominje, kao i Ustavni sud u svojoj naknadnoj sudskoj praksi (vidi stavak 20. ove presude), da je relevantni trenutak za

ocjenu predvidljivosti ograničenja pristupa sudu bilo vrijeme kada je podnositelj imao mogućnost primijetiti svako takvo ograničenje. U podnositeljevu predmetu riječ je o razdoblju od 2008. do 2011., dok je još bio u zatvoru i mogao je iscrpiti preventivna pravna sredstva da je znao da će to postati uvjet za dopuštenost njegove ustavne tužbe u naknadnom parničnom postupku. Međutim, s obzirom na stanje stvari u relevantno vrijeme, podnositelj zahtjeva smatrao je da može birati između preventivnih i kompenzacijskih pravnih sredstava te je odabrao kompenzacijsko vjerujući da će njegov tužbeni zahtjev moći ispitati građanski sudovi i u konačnici Ustavni sud. Međutim, zbog neočekivane promjene prakse Ustavnog suda s retroaktivnim učinkom podnositelj više nije bio u mogućnosti ispuniti novo propisani uvjet iscrpljenja preventivnog pravnog sredstva.

39. Nadalje, u situaciji u kojoj se praksa Ustavnog suda razvijala (vidi stavke 21. i 22. ove presude), a u skladu s načelom supsidijarnosti, podnositelju se ne može predbaciti to što je zatražio da najviši nacionalni sud u Hrvatskoj odluči o njegovu predmetu (vidi, *mutatis mutandis*, *Vrtar protiv Hrvatske*, br. 39380/13, stavak 76., 7. siječnja 2016.).

40. Prethodna razmatranja dostatna su Sudu da zaključi da je nepredvidljivo retroaktivno propisivanje postupovnog uvjeta, koji podnositelj zahtjeva više nije mogao ispuniti, njegov pristup sudu ograničilo u takvoj mjeri da je sama bit tog prava bila narušena.

41. Stoga je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. NAVODNA POVREDA ČLANKA 3. KONVENCIJE

42. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da su uvjeti njegova boravka u zatvoru bili nečovječni i ponižavajući, protivno članku 3. Konvencije, koji glasi kako slijedi:

„Nitko se ne smije podvrgnuti mučenju ni nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni.”

A. Dopuštenost

1. Očitovanja stranaka

43. Vlada je tvrdila da je šestomjesečni rok za podnositelja zahtjeva za podnošenje prigovora o uvjetima u raznim zatvorskim ustanovama u kojima je boravio počeo teći od datuma kada je prestao boraviti u svakoj od tih ustanova. Podredno, smatrala je da podnositelj zahtjeva nije iscrpio preventivna domaća pravna sredstva u odnosu na neprikladne zatvorske uvjete u Hrvatskoj, odnosno, pritužbu sucu izvršenja i, u konačnici, ustavnu tužbu. Konačno, Vlada je tvrdila da podnositelj zahtjeva nije pravilno iskoristio kompenzacijsko pravno sredstvo u odnosu na neprikladne zatvorske uvjete jer je u odnosu na njegovu tužbu za naknadu štete u pogledu njegova boravka u Zatvoru u Varaždinu nastupila zastara.

44. Podnositelj zahtjeva nije se složio. Ustvrdio je da je zahtjev Sudu podnio u roku od šest mjeseci od iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava u predmetu i da, u skladu s domaćim zakonom u relevantno vrijeme, nije bio dužan iscrpiti preventivna pravna sredstva u odnosu na zatvorske uvjete prije prelaska na kompenzacijska pravna sredstva. Konačno, podnositelj zahtjeva tvrdio je da u odnosu na njegovu tužbu nije nastupila zastara, što dokazuje činjenica da su građanski sudovi njegovu tužbu odbili, a da nisu utvrdili da je nastupila zastara.

2. Ocjena Suda

45. Opća načela o iscrpljivanju domaćih pravnih sredstava i poštovanju pravila o šest mjeseci u predmetima o uvjetima u kojima borave osobe lišene slobode sažeta su u predmetu *Ulemek* (gore naveden, stavci 81. – 92.).

46. Kada je riječ o prigovoru Vlade da podnositelj svoj prigovor o uvjetima u svakoj zatvorskoj ustanovi nije podnio u roku od šest mjeseci od njegova puštanja iz dotičnog objekta, Sud napominje da se prema njegovoj sudskoj praksi od podnositelja zahtjeva općenito zahtijeva da podnese Sudu sve moguće prigovore koje bi mogao imati u vezi s uvjetima svojeg boravka u zatvoru u roku od šest mjeseci nakon donošenja konačne odluke u postupku iscrpljivanja domaćih pravnih sredstava i, samo ako takva pravna sredstva nisu pravilno djelovala u konkretnim okolnostima predmeta, šest mjeseci nakon uklanjanja iz posebno nepovoljnih uvjeta ili režima zatvora (*ibid.*, stavak 114.).

47. Budući da je podnositelj zahtjeva u ovom predmetu prvo nastojao iskoristiti djelotvorno domaće pravno sredstvo, odnosno parnični postupak za naknadu štete protiv države nakon završetka izdržavanja kazne zatvora, a građanski sudovi odlučivali su o osnovanosti njegova tužbenog zahtjeva, Sud je uvjeren da je podnošenjem prigovora Sudu u roku od šest mjeseci od donošenja posljednje domaće odluke u tom parničnom postupku podnositelj zahtjeva poštovao šestomjesečni rok. Tvrdnja Vlade u tom pogledu stoga se mora odbiti.

48. Nadalje, u dijelu u kojem je Vlada tvrdila da je podnositelj zahtjeva trebao iscrpiti preventivna pravna sredstva u odnosu na neprikladne uvjete smještaja, što nije učinio, prije nego što se obratio Sudu, Sud je već zaključio u odnosu na prigovor na temelju članka 6. Konvencije da je taj uvjet podnositelju nametnut retroaktivno i da ga stoga nije mogao ispuniti (vidi stavke 34. – 41. ove presude). Iz istih razloga Sud odbija preliminarni prigovor Vlade u tom pogledu.

49. Konačno kada je riječ o tvrdnji Vlade da je u odnosu na boravak u Zatvoru u Varaždinu podnositeljeva tužba za naknadu štete zastarjela jer ju je podnio izvan zakonskog roka od tri godine, Sud primjećuje kako slijedi. Podnositelj zahtjeva boravio je u Zatvoru u Varaždinu od 12. travnja do 24. prosinca 2008., a 19. siječnja 2012. poduzeo je relevantan prethodni korak za podnošenje tužbe za naknadu zbog neprikladnih uvjeta u zatvoru

(vidi stavke 6. i 10. ove presude). Budući da je podnositelj tužbu podnio izvan trogodišnjeg zakonskog roka zastare, prigovor Vlade da nije pravilno iscrpio domaća pravna sredstva u odnosu na to razdoblje mora se prihvatiti. Iz toga proizlazi da je ovaj dio zahtjeva nedopušten i mora se odbaciti na temelju članka 35. stavka 1. točke (a) i stavka 4. Konvencije.

50. Kad je riječ o preostalim razdobljima, Sud primjećuje da ovaj prigovor nije ni očigledno neosnovan ni nedopušten po bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 35. Konvencije. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

B. Osnovanost

1. Očitovanja stranaka

51. Podnositelj zahtjeva prigovorio je da su uvjeti njegova boravka u zatvorskim ustanovama u Zagrebu, Lepoglavi i Bjelovaru bili nečovječni i ponižavajući. Konkretno, ustvrdio je da u svim tim zatvorskim ustanovama nije imao dovoljno osobnog prostora, da su higijenski uvjeti bili užasni, a hrana je bila loše kvalitete. Konkretno, u Zatvoru u Zagrebu dvadeset i dva sata dnevno boravio je u prenapučenoj ćeliji, od koje su sanitarni čvorovi bili samo djelomično odvojeni pregradom, zbog čega su smradovi bili nepodnošljivi i nije bilo nikakve privatnosti. I obroci su se posluživali u istoj prostoriji. U Kaznionici u Lepoglavi podnositelj zahtjeva neprestano je imao manje od 4 m² osobnog prostora, a posebice je 328 dana imao manje od 3 četvorna metra, što nije bilo nadoknađeno većom slobodom kretanja. Na otvorenom je mogao boraviti samo dva sata, zdravlje mu se pogoršalo i nisu mu osigurani odgovarajuća zdravstvena skrb i higijenski uvjeti. Kada je riječ o Zatvoru u Bjelovaru, podnositelj zahtjeva istaknuo je da u dokumentima koje je dostavila Vlada nisu u obzir uzeti sanitarni čvorovi koji su se nalazili u prostoriji i da je, prema tome, najmanje sedamnaest dana imao na raspolaganju samo 2,90 m² osobnog prostora, dok je dvadeset i dva dana na raspolaganju imao 3,49 m².

52. Vlada je osporila te navode. Kada je riječ o Zatvoru u Zagrebu, tvrdila je da je podnositelj zahtjeva često boravio izvan svoje ćelije radi razgovora sa stručnim osobljem i radi liječničkih pregleda. Štoviše, bilo mu je omogućeno baviti se aktivnošću na otvorenom najmanje dva sata dnevno i mogao je upotrebljavati igre, knjižnicu i televiziju u prostoriji za dnevni boravak. U Kaznionici u Lepoglavi podnositelj je boravio u suhim, toplim i čistim ćelijama i tijekom različitih razdoblja imao je na raspolaganju od 1,92 do 4,14 m² osobnog prostora. Međutim, nedostatak prostora bio je nadoknađen dovoljnom slobodom kretanja i prikladnim aktivnostima izvan sobe. Konačno, u Zatvoru u Bjelovaru podnositelj je cijelo vrijeme na raspolaganju imao od 3,28 do 9,22 m² osobnog prostora, boravio je u obnovljenom zatvorskom odjelu i mogao je upotrebljavati dnevnu sobu s

televizorom, knjigama i igrama devedeset minuta dnevno, a mogao je dva sata dnevno vježbati na otvorenom.

2. Ocjena Suda

53. Sud upućuje na načela utvrđena u svojoj sudskoj praksi u vezi s neprikladnim uvjetima u kojima borave osobe lišene slobode (vidi, primjerice, *Muršić protiv Hrvatske* [VV], br. 7334/13, stavci 96. – 101., 20. listopada 2016.). Posebice ponavlja da izrazit nedostatak osobnog prostora u zatvorskoj ćeliji ima veliku težinu kao čimbenik koji je potrebno uzeti u obzir u svrhu utvrđivanja jesu li opisani uvjeti u kojima je boravila osoba lišena slobode bili „ponižavajući” sa stajališta članka 3. i mogu li dovesti do povrede i kada se razmatraju zasebno i u vezi s drugim nedostacima (*ibid.*, stavci 122. – 141.; vidi i *Ananyev i drugi protiv Rusije*, br. 42525/07 i 60800/08, stavci 149. – 159., 10. siječnja 2012.).

54. Sud primjećuje je u Zatvoru u Zagrebu podnositelj zahtjeva na raspolaganju imao manje od 3 m² osobnog prostora tijekom cijelog boravka, koji je trajao sedamdeset i pet dana (vidi stavak 7. ove presude; vidi i utvrđenja Suda o povredi članka 3. u pogledu boravaka u Zatvoru u Zagrebu u predmetu *Ulemek*, gore naveden, stavci 128. – 131., i *Longin protiv Hrvatske*, br. 49268/10, stavci 60. – 61., 6. studenoga 2012.). Isto vrijedi i za barem polovicu njegova boravka u Kaznionici u Lepoglavi, u kojoj je bio zatvoren 601 dan (vidi stavak 8. ove presude).

55. U vodećim predmetima *Muršić* (gore naveden, stavci 69. – 73. i 91. – 173.) i *Ulemek* (gore naveden., stavci 71. – 120. i 126. – 146.) Sud je utvrdio povredu u pogledu pitanja sličnih onima u ovom predmetu. Nakon ispitivanja svih materijala koji su mu dostavljeni Sud ne nalazi nikakvu činjenicu ili tvrdnju koja bi ga mogla uvjeriti da donese drukčiji zaključak o osnovanosti zahtjeva u ovom predmetu.

56. Stoga je došlo do povrede članka 3. Konvencije u pogledu uvjeta podnositeljeva boravka u Zatvoru u Zagrebu i Kaznionici u Lepoglavi.

57. Međutim, Sud ne nalazi povredu u pogledu uvjeta podnositeljeva boravka u Zatvoru u Bjelovaru, gdje je bio podvrgnut manjim smanjenjima osobnog prostora (2,96 m²) samo u kratkim, ne uzastopnim navratima, a to je bilo nadoknađeno dovoljnim aktivnostima izvan ćelije (vidi stavak 9. ove presude, i usporedi gore navedeni predmet *Muršić*, stavci 154. – 171., u kojem je Sud utvrdio da se povremeni boravak u istim uvjetima u Zatvoru u Bjelovaru u ne uzastopnim razdobljima u trajanju do osam dana može smatrati kratkim i manjim smanjenjem osobnog prostora, tijekom kojeg su na raspolaganju bile dovoljna sloboda kretanja i aktivnosti izvan ćelije). Nadalje, od 631 dana koliko je podnositelj proveo u tom zatvoru samo je dvadeset i dva dana na raspolaganju imao od 3 do 4 četvorna metra osobnog prostora, dok je u preostalom razdoblju imao više od 4 četvorna metra. Sud je ranije utvrdio i da su, uzevši u cjelini, uvjeti boravka u Zatvoru u Bjelovaru u

približno istom razdoblju općenito bili prikladni (vidi gore navedeni predmet *Muršić*, stavci 164. – 168.).

58. Stoga nije došlo do povrede članka 3. Konvencije u pogledu uvjeta podnositeljeva boravka u Zatvoru u Bjelovaru.

III. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIIJE

59. Konačno, podnositelj zahtjeva prigovorio je da su mu domaći sudovi, kada su odbili njegov zahtjev za naknadu štete kao neosnovan, naložili da državi nadoknadi troškove parničnog postupka. Pozvao se na članak 6. stavak 1. i članak 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

60. Uzimajući u obzir činjenice predmeta i u svjetlu svih materijala koje posjeduje, kao i svojih gore navedenih utvrđenja na temelju članka 3. i članka 6. stavka 1. Konvencije, Sud smatra da, budući da je ispitaio glavna pravna pitanja iznesena u ovom zahtjevu, nije potrebno donijeti posebnu odluku o preostalim prigovorima (vidi *Centar za pravna istraživanja u ime Valentina Câmpeanua protiv Rumunjske* [VV], br. 47848/08, stavak 156., ECHR 2014., s daljnjim upućivanjima).

IV. PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIIJE

61. Člankom 41. Konvencije predviđeno je:

„Ako Sud utvrdi da je došlo do povrede Konvencije i dodatnih protokola, a unutarnje pravo zainteresirane visoke ugovorne stranke omogućava samo djelomičnu odštetu, Sud će, prema potrebi, dodijeliti pravednu naknadu povrijeđenoj stranci.”

A. Šteta

62. Podnositelj zahtjeva potraživao je iznos od 10.000,00 eura (EUR) na ime naknade nematerijalne štete.

63. Vlada je osporila taj iznos.

64. Sud podnositelju zahtjeva dosuđuje 9.900,00 eura na ime naknade nematerijalne štete, uz sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

B. Troškovi i izdaci

65. Podnositelj zahtjeva potraživao je i 15.251,68 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred domaćim sudovima i onih pred Sudom. Konkretno, potraživao je 6.532,45 eura na ime troškova postupka pred domaćim sudovima, 7.465,66 eura na ime troškova postupka pred Sudom i 1.253,57 eura na ime troškova prijevoda.

66. Vlada je osporila ta potraživanja.

67. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj zahtjeva ima pravo na naknadu troškova i izdataka samo u mjeri u kojoj je dokazano da su oni stvarno nastali i bili potrebni te da je njihova visina razumna (vidi, među

mnogim drugim izvorima prava, *L. B. protiv Mađarske* [VV], br. 36345/16, stavak 149., 9. ožujka 2023.). Sud u ovom predmetu, uzimajući u obzir dokumente koje posjeduje i prethodno navedene kriterije, smatra razumnim dosuditi iznos od 3.000,00 eura, koji obuhvaća troškove po svim osnovama, uvećan za sav porez koji bi se mogao zaračunati podnositelju zahtjeva.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je prigovor o neprikladnim uvjetima boravka u Zatvoru u Varaždinu nedopušten, dok je ostatak zahtjeva dopušten;
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije
3. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 3. Konvencije u pogledu neprikladnih uvjeta boravka u Zatvoru u Zagrebu i Kaznionici u Lepoglavi;
4. *presuđuje* da nije došlo do povrede članka 3. Konvencije u pogledu neodgovarajućih uvjeta boravka u Zatvoru u Bjelovaru;
5. *presuđuje* da nije potrebno donijeti posebnu odluku o preostalim prigovorima koje je podnositelj iznio;
6. *presuđuje*
  - (a) da tužena država treba isplatiti podnositelju zahtjeva, u roku od tri mjeseca od datuma kada presuda postane konačna u skladu s člankom 44. stavkom 2. Konvencije, sljedeće iznose:
    - (i) 9.900,00 EUR (devet tisuća devetsto eura) na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati
    - (ii) 3.000,00 EUR (tri tisuće eura) na ime naknade troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositelju zahtjeva
    - (iii) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda,
7. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositelja za pravednu naknadu.

PRESUDA HANŽEVAČKI protiv HRVATSKE

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 5. rujna 2023. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika suda.

Hasan Bakirci
Tajnik

Arnfinn Bårdsen
Predsjednik

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST/STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524